

Volontärbarometern

Rapport om ideellt engagemang 2022

/Volontärbyrån/

© **Volontärbyrå 2022**

ISBN 978-91-519-3948-3

Tryck: M-Kopia

Text och form: Ola Höiden

Foto: Ola Höiden (framsida, s 6, s 11, s 16, s 19, s 21, s 24, s 27, s 30), Filippa Markai (s 5),
Maja Haglund (s 15).

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning i siffror	6
Vem engagerar sig?	7
Störst engagemang för barn och unga	8
Praktiska uppgifter dominerar	9
Hur ofta, hur mycket och var?	11
Inre drivkrafter och livsförändringar leder till ett första engagemang	12
Medmänsklighet engagerar mest	13
Engagemang som inspirerar	16
Syfte och uppgift är viktigast	17
Stora behov av ideella krafter	19
Engagemang bygger demokrati	21
Engagemang och karriärmöjligheter	24
I coronapandemins spår	25
Stödinsatser, gåvor och pliktkänslor	27
Gensvar från organisationerna	28
Civilsamhället mobiliserar vid kris	30
Hur gick det sedan?	31
Engagemanget de kommande åren	32

Ett mobiliserat engagemang

Den 24 februari invaderade Ryssland Ukraina, och sedan dess har många miljoner människor flytt landet. Under veckorna som följde mobiliserades ett massivt engagemang i hela Europa för de människor som flytt, och så även i Sverige. Volontärer har mött upp vid ankomsten till Sverige, ordnat boende och mat och lotsat människor genom den administration det innebär att komma till ett land. Även under tidigare kriser, såsom pandemin, bränderna i Västmanland och flyktingsituationen 2015, har vi sett ett mycket stort engagemang.

Det är fantastiskt att se all denna medmänsklighet och initiativkraft. Det är också fantastiskt att det i vårt land är fyra miljoner personer som årligen gör ideella insatser, kris eller inte. Språkträning, ledaruppdrag, läsläsning, påverkans- och styrelsearbete, evenemangsuppgifter och mycket, mycket mer. Allt detta engagemang bygger tillit, gemenskap och bidrar till vår välfärd och demokrati. Det betyder också enormt mycket för den som engagerar sig, det kan vi tydligt se i årets Volontärbarometer. 92 procent av volontärerna känner mer meningsfullhet i livet och 89 procent mår bättre tack vare engagemanget. Det ideella engagemanget är också en förutsättning för vårt lands fler än 250 000 ideella organisationer – nio av tio organisationer säger att de inte skulle klara sig utan alla som engagerar sig ideellt. Hoppfullt

är det då att se att 94 procent av volontärerna vill engagera sig även fortsättningsvis. Och jag är övertygad om att det ideella engagemanget kommer att fortsätta att spela en avgörande roll i vårt samhälle – och kommer kanske att vara ännu viktigare i framtiden för att vi tillsammans ska kunna möta samhällsutmaningar och bygga en bättre värld.

Jag vill tacka alla som bidragit till att möjliggöra årets Volontärbarometer och avslutar med orden från en av volontärerna i vår rapport som sammanfattar drivkraften att fortsätta engagera sig: "Jag vill inte stå med knuten näve i fickan och bara se på och sedan gnälla över att saker och ting inte fungerar. Alla behövs och vi kan göra små och stora insatser, som tillsammans gör skillnad."

Maria Alsander
Generalsekreterare
Volontärbyrån

Midsommargårdens cykelkurs för
nyanlända och asylsökande kvinnor.

Om Volontärbarometern

Volontärbarometern utkommer i år för sjuttonde året i rad. Årets undersökning genomfördes i mars 2022 genom en enkät som skickades ut till alla de 6 865 personer som hade sökt ett volontäruppdrag på www.volontarbyran.org under 2021. Totalt 1 246 personer svarade på enkäten. Ytterligare en enkät skickades ut till alla samordnare hos de organisationer som använt Volontärbyrån för att

söka frivilliga eller som gått en av våra utbildningar under 2021. 261 (av totalt 961) organisationsrepresentanter svarade på enkäten. Dessutom innehåller årets Volontärbarometer ett tematiskt avsnitt om kriget i Ukraina. Totalt 1092 volontärer och 254 organisationer svarade på enkätfrågor om sitt engagemang kopplat till detta krig.

Sammanfattning i siffror

- **93 %** av volontärerna upplever att de **påverkar samhället** i en positiv riktning.
- **92 %** av volontärerna **känner meningsfullhet** i livet genom sitt ideella engagemang.
- **89 %** av volontärerna **mår bättre** genom sitt ideella engagemang.
- **29 %** av volontärerna upplever att engagemanget **har hjälpt i arbetslivet.**
- **80 %** av volontärerna **skänker även pengar** till ideella organisationer.
- **94 %** av volontärerna vill engagera sig ideellt **även nästa år.**
- **42 %** av volontärerna vill engagera sig ideellt vid en **kris eller katastrof i Sverige.**
- **90 %** av organisationerna uppger att ideellt **engagemang är en förutsättning** för deras verksamheter.

Vem engagerar sig?

Den typiska volontären som engagerar sig ideellt och som söker uppdrag via Volontärbyrån är en heltidsarbetande kvinna på cirka 30 år. Hon har en högskoleexamen och bor i någon av våra större städer.

En tredjedel engagerar sig för första gången

För 37 procent av de volontärer som deltog i undersökningen var 2021 första gången som de engagerade sig ideellt. 66 procent anger att de hittade sitt engagemang via Volontärbyrån, 34 procent på annat sätt.

Äldre är tillbaka i engagemang

Vid en jämförelse mellan de tre senaste årens undersökningar syns endast mindre förändring-

ar, till exempel att en något mindre andel äldre och pensionärer engagerade sig ideellt år 2020 jämfört med 2019. Detta kunde förklaras av initiala effekter av pandemin, men siffrorna tycks nu röra sig något tillbaka uppåt i takt med att pandemin och de sociala restriktionerna började klinga av under andra hälften av 2021.

Skillnader mellan kvinnor och män

I likhet med andra studier kring ideellt engagemang (t ex "Tillit och fördom 2020", Giva Sverige) tenderar just kvinnor att söka sig till socialt inriktade uppdrag – vilka utgör merparten av de uppdrag som förmedlas av Volontärbyrån – medan män främst engagerar sig i idrott, bostadsfrågor och hobbyorganisationer (se diagram nästa sida).

ÅLDER	2021	2020	2019
Yngre än 16	0%	<1%	<1%
16 – 25	18%	19%	18%
26 – 35	25%	28%	26%
36 – 45	15%	16%	16%
46 – 55	16%	18%	14%
56 – 65	14%	10%	12%
66 och äldre	13%	8%	13%

SYSSELSÄTTNING	2021	2020	2019
Heltidsarbetande	42%	41%	39%
Studerande	21%	26%	23%
Pensionär	13%	10%	18%
Deltidsarbetande	13%	10%	10%
Arbetsökande	7%	9%	7%
Sjukskriven	3%	2%	2%
Föräldraledig	1%	1%	1%
Tillf. permitterad	NA	1%	NA

KÖN	2021	2020	2019
Kvinna	82%	80%	84%
Man	16%	18%	14%
Annan könsidentitet	1%	1%	1%
Vill ej ange	1%	<1%	<1%

BOSTADSORT	2021	2020	2019
Storstad	72%	71%	76%
Mellanstor stad	22%	23%	19%
Landsbygd/annat	6%	5%	5%

UTBILDNING	2021	2020	2019
Högskola/universitet	62%	62%	62%
Gymnasium	23%	24%	22%
Annan eftergymn. utb.	11%	9%	10%
Grundskola	5%	5%	6%

Störst engagemang för barn och unga

Det ideella engagemanget ligger på en stadig nivå och majoriteten av de ideella engagerar sig inom samma typ av områden som tidigare år. Engagemanget är störst för uppdrag som rör barn och ungdom, men med en något vikande trend under de senaste tre åren. Därefter kommer uppdrag som rör ekonomisk/social utsatthet, kvinnor, integration och asylsökande, hälsa samt mänskliga rättigheter. Uppdragen inom dessa områden kan variera och omfatta allt från läsläsning och språkstöd till engångsuppgifter vid evenemang, ledaruppdrag i ungdomsidrott eller att vara förtroendevald i en organisations styrelse.

Engagemanget för kvinnor ökar

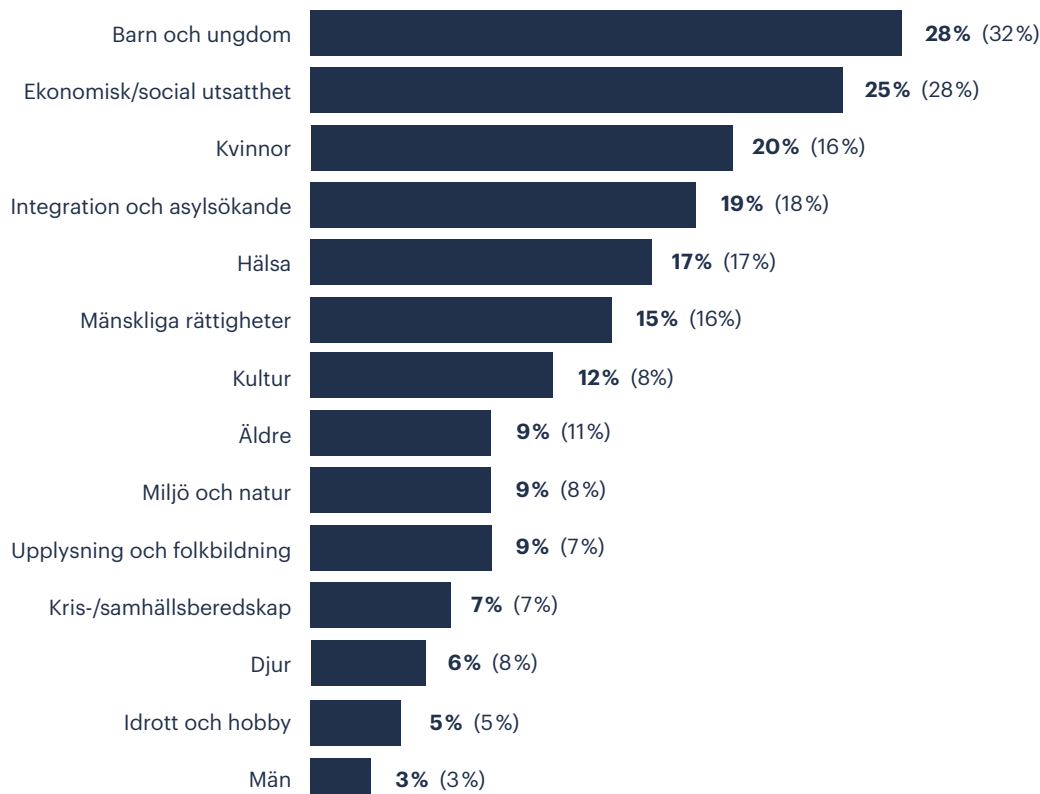
Engagemanget för uppdrag som rör kvinnor har gått från 15 procent 2019 till 20 procent 2021. Samtidigt har engagemanget för äldre sjunkit från 14 till 9 procent under samma period, möjligen som en följd av en avklingande pandemi som framförallt drabbat äldre hårt.

Minskat engagemang bland äldre för äldre

Gruppen 25 år och yngre vill främst engagera sig ideellt för barn och ungdom (42%) medan gruppen 66 år och äldre främst vill engagera sig för människor i ekonomisk och social utsatthet (28%). Föregående års engagemang bland äldre för just äldre har sjunkit från 29 till 10 procent, och för hälsa från 23 procent till 16 procent.

Fortsatt fåtal uppdrag inom miljö och natur

Trots ett växande klimathot och andra kritiska miljöutmaningar som ofta syns och hörs i samhällsdebatten är engagemang för uppdrag inom miljö och natur fortfarande lågt. En förklaring kan vara att endast åtta procent av de organisationer som söker ideella krafter genom Volontärbyrån har en verksamhet som berör just dessa frågor. Engagemanget för miljö och natur är relativt sett högre hos män än hos kvinnor (14% resp. 8%), liksom högre hos äldre än hos yngre (14% resp. 9%).

*Inom vilket område har du engagerat dig under 2021? Flera svar möjliga.
(Siffror inom parentes avser 2020)*

Praktiska uppgifter dominerar

De mest populära uppdragen som förmedlades genom Volontärbyrån under 2021 handlade bland annat om engagemang för andra människor under jul- och nyårsfirande, att ge stöd åt våldsutsatta tjejer eller personer som mår dåligt, att bli språkkompis eller att bli mentor för nyanlända.

Praktiska uppgifter dominerar

Engagemang kopplat till praktiska uppgifter fortsätter att öka och är nu upp i 42 procent, en ökning med hela elva procentenheter på tre år (från 31% 2019 och 37% 2020). Samtidigt syns en återhämtning i engagemang som rör evenemang, efter en nedgång till följd av pandemin och de sociala restriktionerna under 2020.

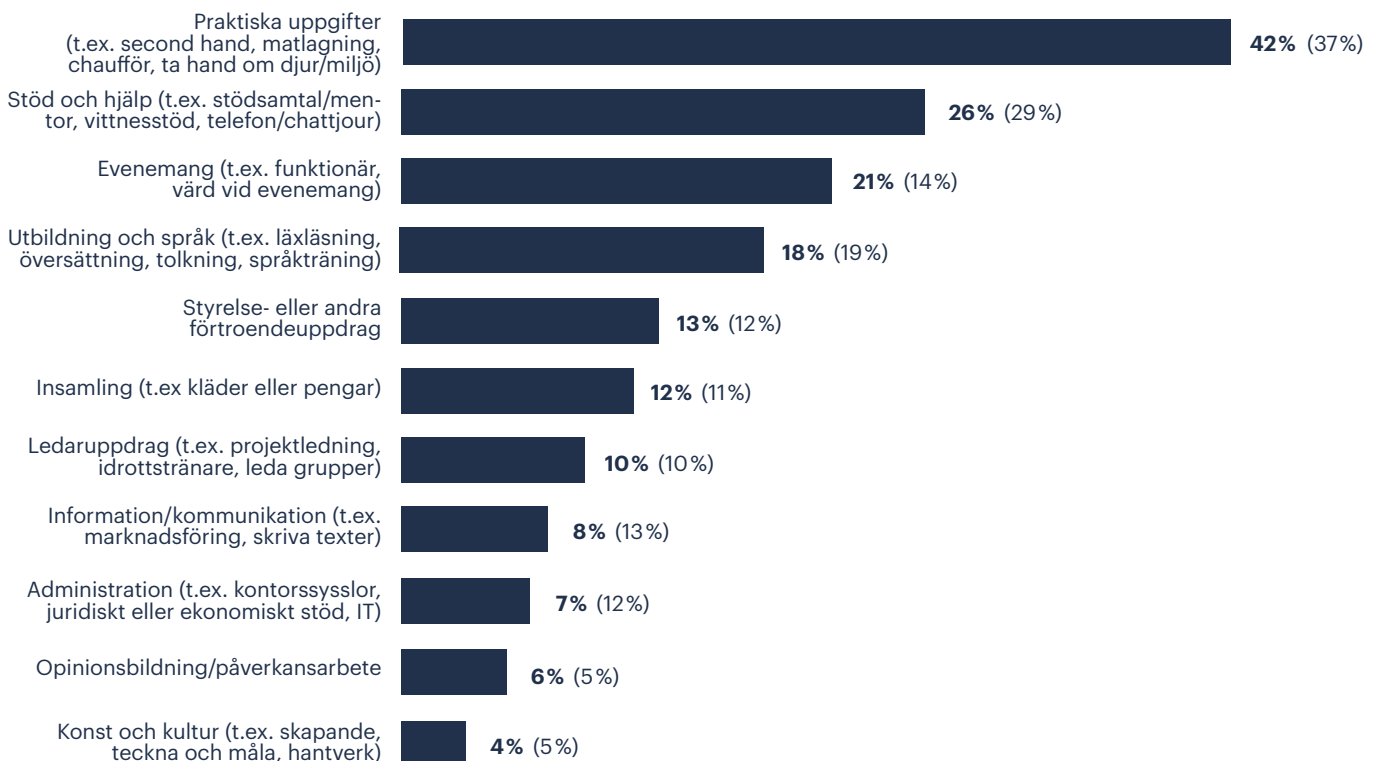
23 procent av de ideella gör olika typer av ledaruppdrag, såsom att sitta i en styrelse, leda studiecirkel eller att rekrytera och samordna andra volontärer.

Engagemang vid sidan av organisationer

Många av volontärerna visar också sitt engagemang på andra sätt, till exempel genom att skänka pengar, vara medlem i en eller flera organisationer, delta i demonstrationer samt göra insatser för grannar, vänner eller bekanta. Endast sex procent anger att de är partipolitiskt engagerade. Äldre tenderar att i högre grad än yngre skänka pengar, medan yngre i högre grad än äldre deltar i demonstrationer.

Engagemang i flera organisationer samtidigt

Många är engagerade på mer än ett sätt, har flera olika uppdrag och kan även vara aktiva i flera olika organisationer samtidigt. 38 procent anger att de gör ideella insatser i fler än en organisation, en andel som är något högre bland äldre än bland yngre. Samtidigt finns tecken på att yngre i högre grad än äldre vill engagera sig i fler organisationer och i fler uppdrag de kommande åren.

Vilken typ av uppgift har du gjort under 2021? Flera svar möjliga.
(Siffror inom parentes avser 2020).

De 15 mest populära uppdragen 2021

(Källa: Volontärbyråns hemsida)

1. Vi behöver hjälp på vårt nyårsfirande i S:t Johanneskyrkan!
2. Engagera dig för mänskliga rättigheter!
3. Vill du bli volontär i Östermalms vackraste sommarkafé säsongen 2021?
4. Älskar du film? Då behöver vi dig – bli volontär!
5. Vill du stödja och hjälpa våldsutsatta tjejer, kvinnor och ickebinära?
6. Volontärer sökes till Jul i Gemenskap!
7. Dela med dig av din trygghet – bli ledsagningsvolontär!
8. Bli mentor åt en nyanländ ungdom!
9. Bli Språkkompis!
10. Hjälp oss med ett stort firande 24/12!
11. Vill du hjälpa människor som mår dåligt? Nu söker vi fler volontärer till Självskadechatten (online)!
12. Bli Språkkompis – Göteborg!
13. Var med och stoppa covid-19 – Bli vaccinationsstödjare!
14. Läxhjälpare – var med och gör skillnad på riktigt!
15. Vill du mata fågelungar?

Hur ofta, hur mycket och var?

Många av de som engagerat sig ideellt under 2021 lägger mycket tid på sitt engagemang. 48 procent engagerar sig en eller flera gånger per vecka och drygt hälften lägger sex timmar eller mer i månaden på sitt engagemang.

Äldre engagerar sig mer frekvent än yngre

Hela 73 procent i gruppen 66 år och äldre engagerar sig en eller flera gånger per vecka, en markant uppgång från förra årets 48 procent. Motsvarande siffra för gruppen 25 år och yngre är i år 54 procent.

Engagemang på distans minskar

Det är tydligt att pandemin har haft en stor påverkan på var engagemanget äger rum, det vill säga en förflyttning till det digitala rummet på distans. Men nu tycks det ske en återgång till allt mer normala förhållanden och allt mer av engagemang helt på plats. Detta gäller framförallt gruppen 66 år och äldre (64%), medan gruppen 25 år och yngre i större utsträckning än de äldre gärna kombinerar engagemang på plats och på distans (34%).

HUR OFTA?	2021	2020	2019
En eller flera ggr/vecka	48%	43%	43%
Någon gång/mån	26%	31%	29%
En eller enstaka ggr/år	26%	26%	28%

HUR MYCKET?	2021	2020	2019
> 15 timmar/mån	11%	9%	11%
11–15 tim/mån	13%	11%	13%
6–10 tim/mån	30%	26%	30%
1–5 tim/mån	30%	34%	29%
< 1 tim/mån	16%	20%	18%

PÅ PLATS/DISTANS?	2021	2020
Helt på plats	57%	41%
Helt distans/digitalt	14%	29%
Delvis distans/digitalt	29%	29%

Jag har haft möjlighet att engagera mig på flexibla villkor. På distans och digitalt, vilket gjort det möjligt att kunna delta i större utsträckning.

Varje vecka håller vi digitalt språkkafé vilket hjälper deltagare att lära sig svenska samt diskutera många viktiga ämnen.

Mer lust att komma ut och göra något och träffa folk. Både praktiskt bra och lite tråkigt att mycket gjorts på distans.

Volontärers fritextsvar.

Inre drivkrafter och livsförändringar leder till ett första engagemang

Den viktigaste anledningen för en individ att ta första steget till ideellt engagemang kommer ur en inre drivkraft. Vissa menar att de har varit engagerade i olika frågor hela livet och ser det som sin identitet, medan andra vid något skede söker en större mening i livet, en önskan att känna sig mer behövd eller göra något som ger mer glädje i livet.

Inre drivkrafter och yttre faktorer

Gruppen 25 år och yngre anger inre drivkrafter i högre utsträckning än gruppen 66 år och äldre. Men första steget till ett ideellt engagemang kan också bero på en förändrad livssituation, såsom pension, flytt, barn som flyttar ut eller skilsmässa. Här sticker gruppen 66 år och äldre ut (58%) jämfört med gruppen 25 år och yngre (18%).

Ett ideellt engagemang kan också inledas genom konkreta situationer och händelser, såsom att rätt uppdrag plötsligt dök upp, att man har sett

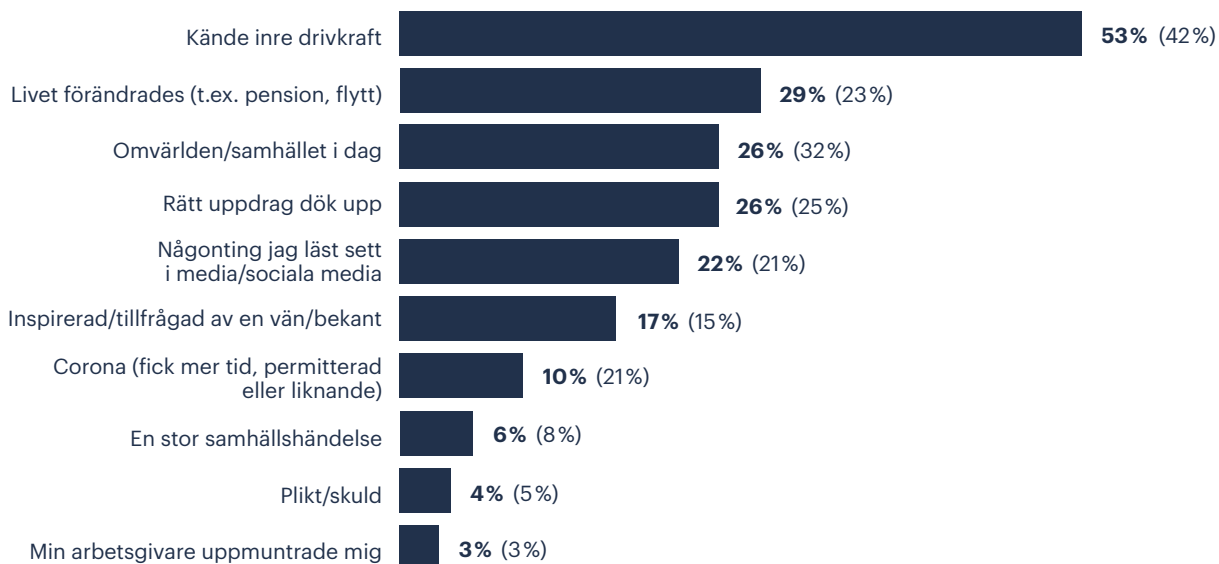
eller läst något i media, att en vän eller bekant tipsade om eller inspirerade till engagemang.

Pandemin och andra omvärldshändelser

Många anger omvärldsfaktorer eller en stor samhällshändelse som orsak till att ta första steget till ideellt engagemang. Vid förra årets undersökning utgjorde till exempel coronapandemin en viktig orsak till engagemang (21%), med koppling till exempelvis mer tillgänglig tid, permittering eller liknande. Men denna drivkraft har nu gått ner till tio procent, kanske som en följd av en avklingande pandemi. Bland de yngre är siffran 14 procent, bland de äldre två procent.

Pliktkänslan är större bland de yngre

Endast fyra procent anger plikt som anledning till första steget till ett ideellt engagemang. Här syns dock en tydlig skillnad mellan gruppen 25 år och yngre (10%) och gruppen 66 år och äldre (0%).

När du funderade på att börja engagera dig, vad fick dig att ta steget när du väl gjorde det? Välj de alternativ som stämmer bäst in på dig. Flera svar möjliga. (Siffror inom parentes avser 2020).

Medmänsklighet engagerar mest

De viktigaste motiven till ideellt engagemang är att stödja och hjälpa andra människor, att göra en konkret insats och att påverka samhället i en positiv riktning. Dessa motiv har inte ändrat sig nämnvärt under de senaste tre åren. Däremot finns det vissa tydliga skillnader mellan yngre och äldre.

I gruppen 25 år och yngre är det främsta motivet att påverka samhället i en positiv riktning (70%) medan gruppen 66 år och äldre har som främsta motiv att göra en konkret insats (79%). Unga anger också i högre grad än äldre att de har ett behov av att utvecklas som person och lära sig nya saker (65% resp. 19%).

Viktigt att få en konkret uppgift

Många vill helst få en konkret uppgift redan från start. Det kan innebära en trygghet för den som är ny, och med tiden vill många gärna själva vara med och bestämma och vara mer delaktiga i vad som ska göras.

Engagemang skapar meningsfullhet

Hälften av volontärerna anger att de engagerar sig ideellt för att ge livet mer mening. Det handlar

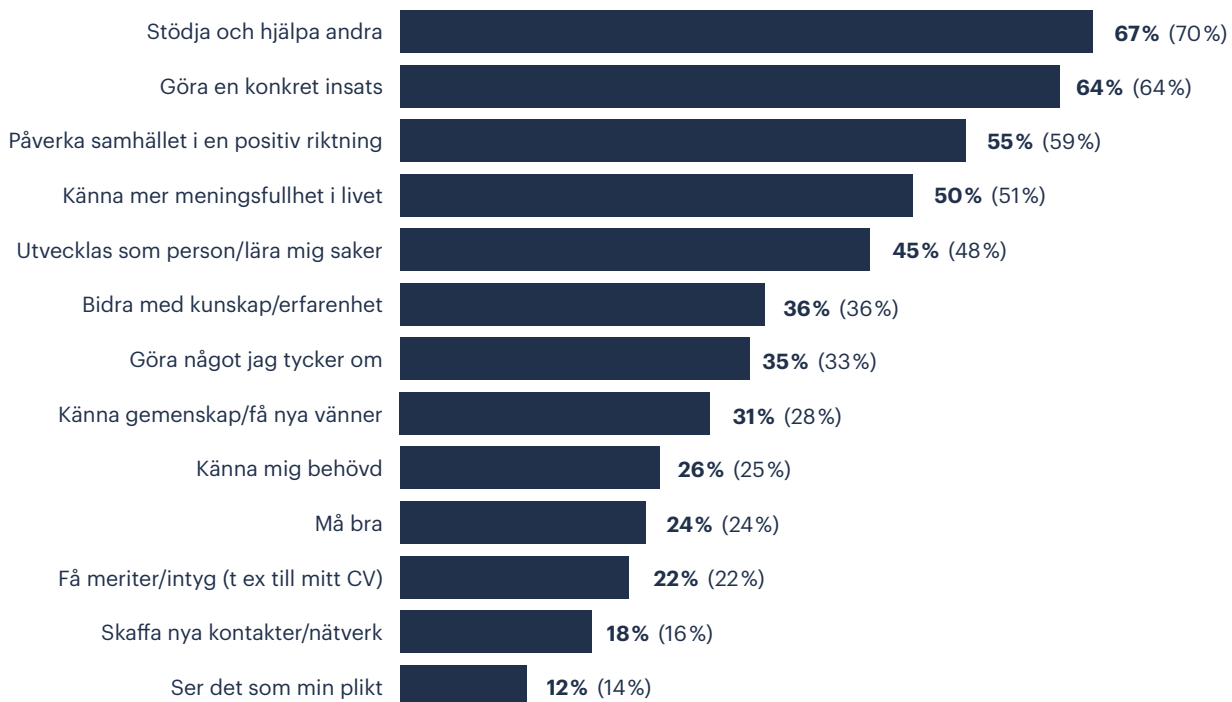
om en känsla eller ett värde bortom de mer konkreta effekterna av engagemanget. Många säger att de vill ge något tillbaka till samhället, att ge både sig själva och andra mening i livet, att växa som person.

Vänner, gemenskap och glädje

För många volontärer utgör det ideella engagemanget också en möjlighet till ett viktigt socialt utbyte. Det är ett sätt att träffa vänner, ha roligt, känna sig behövd och må bättre. Många som möter motgångar på andra ställen i livet finner gemenskap och meningsfullhet i det ideella engagemanget.

Personlig utveckling

Engagemanget kan även ge mycket till individen i form av personlig utveckling och lärande, men även att bidra med egen kunskap och egna erfarenheter i sammanhang som gynnar andra. Här kan även nätverksbyggande och att få nya meriter ha betydelse, framförallt för de som är 26 år och yngre.

Varför ville du engagera dig ideellt? Flera svar möjliga.
(Siffror inom parentes avser 2020).

A portrait of Marcus Karlén, a man with short, light brown hair, wearing black-rimmed glasses and a purple and white checkered button-down shirt. He is smiling and looking directly at the camera. The background is a bright, slightly blurred outdoor setting.

Marcus Karlén, vice ordförande i LSU
– Sveriges ungdomsorganisationer,
och engagerad i bland annat Amnesty
International, Unga aktiesparare, Röda
Korset och Svenska FN-förbundet.

Vad är ideellt engagemang för dig?

”För mig handlar ideellt engagemang om att använda organisationens ideella och ekonomiska kapital för att tillsammans med likasinnade göra skillnad och skapa ännu mera värde för gruppen och samhället. Mina organisationer erbjuder detta och de är även tidsenliga i sina värderingar och verksamheter. En förutsättning är även att organisationerna väljer att aktivt stärka oss ideella med kunskap, påverkansmöjligheter och en flexibilitet i engagemanget.”

Vilka drivkrafter ligger bakom ditt engagemang?

”Sverige har formats av starka folkrörelser och när vi går samman och organiserar oss kan vi ställa krav på ett bättre samhälle. Jag insåg att ensam är inte stark och att verksamheten blir både mera kraftfull och roligare när vi gör arbetet tillsammans. Ideellt engagemang är en kombination av individuella intressen och en önskan om samhällsförändring. Organisationerna ger mig kunskap, nätverk och miljöombyten samtidigt som jag får förutsättningar för att göra praktisk verksamhet inom organisationens gränser och opinionsbilda mot makthavare eftersom otroligt många medlemmar står bakom budskapet.”

Varför ville du bli volontär för just Spelberoendes Förening?

”Jag fick mycket hjälp när jag började gå på mötena så det kändes rätt att ge andra den hjälp jag själv fick. Det är också ett sätt att hålla mig fortsatt spelfri.”

Var är det bästa med att vara volontär?

”Det bästa är att jag känner att jag kan bidra till att människor får en bättre vardag. Drivkraften är dels att hjälpa människor med samma problem som jag har, dels hjälper jag mig själv att inte falla tillbaka i spelandet. Hjälp till självhjälp, det fungerar.”

Vad är viktigt för dig i kontakten med organisationen för att ditt volontäruppdrag ska fungera och kännas bra?

”Vår organisation är väldigt platt och alla volontärer (inklusive styrelsen), både anhöriga och spelare, har en egen erfarenhet av spelberoende. Det gör att vi alla är delaktiga i det mesta som rör vår verksamhet. Vi har två utbildningstillfällen per år. Vi träffas ju i princip varje vecka på våra kvällsmöten, så om man behöver hjälp med något så är det lätt att få det dessutom är ju mina volontärkollegor bara ett telefonsamtal bort om det skulle behövas.”

Engagemang som inspirerar

Det är tydligt att ideellt engagemang ger en lång rad positiva effekter, dels genom att människor och organisationer i behov av stöd får tillgång till resurser och kunskap, dels genom att den som engagerar sig får möjlighet till personlig utveckling, gemenskap och meningsfullhet i livet.

Från engagerad till medlem

För många är medlemskap i föreningar ett sätt att visa att man står bakom organisationens syfte och mål. 15 procent av de som engagerade sig ideellt under 2021 var redan medlemmar i den organisation som de valde att engagera sig i och hela 34 procent valde att bli medlemmar i samband med engagemanget, eller planerade att bli medlemmar. 23 procent kände inte till eller fick ingen information om medlemskap. Endast 11 procent uttryckte att de inte var intresserade av att bli medlemmar.

Ideellt engagemang kan alltså vara en viktig ingång till ett medlemskap och därmed ett sätt för organisationer att utöka sin medlemsbas,

under förutsättning att det finns tid och resurser att hantera engagemanget, och att ha som rutin att tillfråga de engagerade om medlemskap och berätta vad det innebär.

Engagemang smittar

Det ideella engagemanget bidrar till att vi engagerar oss ytterligare, får upp ögonen för fler frågor och ger en större förståelse för andra människors situation. Dessutom sprids dessa effekter vidare, då drygt hälften av de engagerade menar att de inspirerar andra att engagera sig ideellt.

Ett annat exempel på att engagemang föder engagemang är att 38 procent av de som engagerade sig under 2021 är engagerade i fler än en organisation och att 86 procent säger att de även visar sitt engagemang på andra sätt (utöver ideella uppdrag), såsom att skänka pengar (80%), delta i demonstrationer eller skriva under namninsamlingar (26%), göra stödinsatser för grannar/vänner/bekanta (19%) och engagera sig partipolitiskt (6%).

Jag tycker att det bästa med att vara ideellt engagerad är att man får utvecklas som person och att på samma gång göra någon nytta för samhället.

Gemenskap med andra, lära sig hur en ny förening funkar, lära sig om en ny målgrupp, bidra positivt till förändring.

Träffa människor från delar av samhället som man annars inte hade träffat.

Där myndigheter inte lyckas stötta är det viktigt att vi i civilsamhället rycker in. Alla behövs och vi kan göra små och stora insatser, som tillsammans gör skillnad. Jag ser det som en plikt att vara en samhällsmedborgare – just att vi alla hjälps åt.

Att träffa nya vänner och att öva svenska.

Volontärers fritextsvar.

Syfte och uppgift är viktigast

Den viktigaste anledningen för en volontär att börja engagera sig ideellt i en viss organisation är dess syfte och mål. Hela 89 procent anger att det är viktigt eller mycket viktigt. Men det är också av stor betydelse för volontären att kunna förstå vilket ansvar som ges, att uppgiften är konkret och att det finns viss möjlighet att påverka uppgiften. Dessutom vill de flesta volontärer ha en introduktion eller en utbildning av något slag inför sin uppgift. Med tanke på att så många som 37 procent av volontärerna aldrig tidigare har engagerat sig ideellt är det viktigt för organisationen att belysa dessa frågor tidigt. Det är under introduktionen som grunden för ett långsiktigt engagemang och samarbete kan etableras.

Introduktion kring syfte och ansvar

En introduktion innebär en möjlighet för nya volontärer att känna sig välkomna, att utbilda och in-

spirera kring organisationens verksamhet samt att tydliggöra ansvaret och minska risken för missförstånd kring uppdragets förutsättningar och ramar längre fram. Inte minst kan en bra introduktion minska risken för att volontären lämnar organisationen i förtid. Positiva påminnelser och inspirerande samtal om organisationens syfte och mål bidrar till att hålla volontärens motivation uppe.

Snabb återkoppling från organisationen

Hela 63 procent av volontärerna anser att det är viktigt att få snabb återkoppling från organisationen, både initalt och under uppdragets gång. 78 procent anser att så också sker, medan 14 procent tycker att det brister. Ett sådant missnöje innebär en risk att volontären helt avstår engagemang eller väljer att engagera sig i någon annan organisation.

Jag valde Stadsmissionen trots att jag absolut inte är religiös, men de gör verkligen bra saker.

Det är viktigt att man tar tillvara på volontärens kunskaper på ett bra sätt om det passar uppdraget.

Gällande utbildning beror det lite på vilka arbetsuppgifter jag har. För Röda korset var det inte speciellt viktigt, men grundutbildningen från Brottsofferjouren har absolut underlättat arbetet!

Jag vill både få instruktioner och bestämma själv utifrån situationen.

En del organisationer söker frivilliga, men saknar uppgifter att ge, saknar struktur och ordning och erbjuder otydliga uppdrag med oklara mål.

Volontärers fritextsvar.

A close-up portrait of a young woman with long, light brown hair and blue eyes. She is wearing a light blue ribbed sweater and small gold hoop earrings. She has a slight smile and is looking directly at the camera. The background is blurred, showing an indoor setting with other people.

Josefin Karlsson, volontär i projektet "Klara, Färdiga, Kvinna" – ett integrationsprojekt som arrangeras av organisationen Nya Kompisbyrån.

Hur länge har du varit volontär hos Nya Kompisbyrån och vilka uppgifter har du där?

"Jag påbörjade mitt volontäruppdrag i januari i år, så snart har jag varit engagerad i sex månader. Under början av året var jag jobbkompis åt två tjejer från Etiopien och Eritrea. Vi träffades en gång i veckan och pratade om deras mål och drömmar, om hur arbetslivet i Sverige fungerar. Vi skrev också cv och personligt brev och tränade inför arbetsintervjuer. Nu är jag mentor åt en tjej från Afghanistan. Min roll är att under en sexmånadersperiod vara ett stöd för henne med målet att hon ska komma närmre den svenska arbetsmarknaden och förhoppningsvis få ett jobb."

Vad är viktigt för dig i kontakten med organisationen för att ditt volontäruppdrag ska fungera och kännas bra?

"För mig har det varit viktigt att veta vad som förväntas av mig som volontär och vad uppdraget går ut på. Det tycker jag att Nya Kompisbyrån har varit grymma på att förmedla. Det tydliga upplägget och informationen har fått mig att känna mig trygg och bekväm med uppdraget. Samtidigt har jag uppskattat att organisationen alltid har varit proffsiga i sin dialog och snabbt svarat på frågor som dykt upp."

Stora behov av ideella krafter

Bland organisationerna som deltar i undersökningen finns en stor variation i antalet volontärer. Nästan hälften anger att de har minst 50 volontärer under ett år och hela tio procent anger att de har fler än 500. Det är ett tydligt tecken på att det ideella engagemanget fyller en viktig funktion i det svenska civilsamhället.

En förutsättning för många verksamheter

Hela 90 procent av organisationerna uppger att ideellt engagemang är en förutsättning för att de ska kunna bedriva sin verksamhet. Men volontärerna utgör inte bara en viktig resursförstärkning i olika stödsatser, enligt organisationerna bidrar de också också med medmänsklighet, ny kunskap och olika erfarenheter som sammantaget skapar möjligheter att driva och utveckla verksamheten framåt.

Tid och resurser är ofta bristvaror

Drygt hälften av organisationerna anger att de behöver fler ideella krafter och att det kan vara svårt att nå ut till nya grupper som vill engagera sig, trots att det finns god kunskap kring rekrytering och samordning av engagemanget. 47 procent

anger att det saknas tid till detta arbete, 40 procent anger att det saknas resurser.

Höga krav på organisationerna

56 procent av organisationerna anger att det dessutom kan vara svårt att få ideella att stanna kvar. Vissa volontärer kan ibland ha alltför höga förväntningar på engagemanget och det kan vara svårt att veta vilka krav som kan ställas på dem. Här behövs en tydlighet kring både övergripande syfte och uppgiftens förutsättningar för att volontärer ska känna sig motiverade till ett aktivt och långvarigt engagemang.

Engagemang leder ofta till medlemskap

31 procent av organisationerna har som krav att volontärerna ska vara medlemmar då de åtar sig ett frivilliguppdrag. Samtidigt anger hela 47 procent att volontärerna ofta eller ibland blir just medlemmar i samband med ett sådant uppdrag. Kravet på medlemskap är ofta kopplat till förtroendeposter, eventuell rösträtt och möjligheten att vara försäkrad i någon form. Det är inte ovanligt att organisationerna erbjuder gratis medlemskap för just volontärer.

Våra frivilliga är bärande och skelettet i vår organisation. Volontärerna ger även hopp om ett bättre samhälle med sitt engagemang, medmänsklighet, altruistiska sätt att vara.

De är kunniga, kompetenta, vänliga, roliga, trevliga, drivna, generösa och underbara att samarbeta med!

De kommer med bra tankar och reflektioner. De gör att de anställda presterar bättre. Nu när vi inte haft lika många volontärer är min uppfattning att de anställda inte är lika på hugget som de är när de har volontärer runt sig.

Volontärsamordnares fritextsvar.

Anette Kyhlström, verksamhetschef
och volontärsamordnare på Hela
Människan i Stockholms län

”

*Utan volontärerna
kan vi inte driva
verksamhet i den
skala vi gör.*

Är volontärerna på något sätt delaktiga i att utforma de uppgifter som de ska utföra?

”Ja delvis. En del volontärer är med från början till slut när vi planerar, organiserar, genomför och avslutar ett projekt. Andra volontärer kommer in och gör sin uppgift som man anmält sig till. Det är dock alltid så att volontären har möjlighet att komma med input och idéer även om det är ett kort uppdrag. Oavsett långa eller korta uppdrag börjar vi alltid och avslutar alltid med en genomgång/utvärdering.”

Får volontärerna någon form av introduktion eller utbildning innan eller under ett uppdrag?

”Ja, vi utbildar våra volontärer. Vi informerar alltid om vår organisation, våra visioner, till exempel att vi vill möta medmänniskor utifrån att alla är värdefulla och att vi möts på lika villkor utifrån var och ens förutsättningar. Vi är noga med att vi går igenom hur man bemöter våra gäster, vilken uppgift man har som volontär och vad man ska gå in i för samtal under den stund som eventet pågår. Till exempel att man som volontär inte ska tro att man kan förändra gästens hela tillvaro och liv på en kort stund. Vi är där för att dela gemenskap, äta mat tillsammans, fira jul eller påsk tillsammans under trevliga former. Alla volontärer får också kännedom om vad man ska göra om det är någon av gästerna som inte mår bra psykiskt eller fysiskt. Vid dessa tillfällen, som tack och lov är väldigt få, ska volontärerna vända sig till någon av oss arrangörer eller anställda. Vi har också speciell utbildning för telefonvolontärer och volontärer som ska arbeta i verksamhet där det finns barn.”

Vi tror på humor

Engagemang bygger demokrati

Demokrati handlar om respekten för alla människors lika värde och om individens frihet och rättighet att påverka samhället. Fria val och rättssäkra institutioner är viktiga beståndsdelar i en demokrati, men också ett starkt civilsamhälle där människor kan organisera sig och agera i olika frågor (Globalportalen 2022).

I Sverige engagerar sig fyra miljoner personer i någon av våra 250 000 ideella organisationer. Det ideella engagemanget håller det demokratiska samtalet levande, ser till att fler röster blir hörda och ger människor möjligheter att delta i samhällsutvecklingen.

Röster för ett demokratiskt samhälle

I undersökningen anger merparten av volontärerna att de främst engagerar sig för att göra konkreta insatser för människor, för barn och unga eller för en viss fråga kopplat till mänskliga rättigheter. Men många vill också bidra på ett mer övergripande plan till att samhället går i en positiv riktning, för folkbildning och upplysning, konst och kultur, kris- och samhällsberedskap. Mycket av detta engagemang är direkt eller indirekt kopplat till människors rättigheter och möjligheter att göra sina röster hörda, att påverka och delta i demokratiutvecklingen i samhället. Det är också en tydlig kontrast till det faktum att hela 70 procent av världens befolkning lever i diktaturer med total avsaknad av eller begränsad yttrande- och föreningsfrihet, enligt "Democracy report 2022" (Göteborgs universitet).

Endast 34 länder i världen kategoriseras som liberala demokratier, och Sverige är det högst rankade landet enligt rapportens demokratiindex, före Danmark, Norge, Costa Rica och Nya Zeeland.

Civilsamhället kanaliserar engagemanget

De flesta organisationer bygger sina verksamheter helt eller delvis på ideella krafter som bidrar med kunskap och erfarenheter, som förbättrar och ut-

vecklar arbetet framåt. Alla dessa organisationer och föreningar bygger därmed ett civilsamhälle och en slags samlingspunkt för människors möjligheter att frivilligt bidra på olika sätt i demokratiutvecklingen.

Hat och hot som tystar

Dessvärre möter engagemangets styrkor och möjligheter i demokratiutvecklingen även negativa krafter, inte minst på digitala plattformar och i sociala medier. I rapporten "Hat och hot mot ideellt engagemang" (Volontärbyrån 2021) framgår att en av tio upplever hat och hot i sitt ideella engagemang. Det handlar främst om hat och hot som drabbar människor för att de engagerar sig för mänskliga rättigheter eller för att de tillhör en grupp som vissa vill exkludera i samhället. I samma rapport framgår att hat och hot inte drabbar engagerade slumpmässigt, utan ofta i hög grad utifrån en viss ideologi eller politisk agenda, på ett systematiskt och organiserat sätt. Organisationer som riktar sig till hbtqi-personer, till personer med utländsk bakgrund och till kvinnor utsätts i högre utsträckning än andra.

Otrygghet hos vissa – kämpaglöd hos andra

Hat och hot tar tid och energi att hantera och kan förta lusten, engagemanget och hoppet. På sikt leder hat och hot mot ideella till en minskad öppenhet, debatt och tolerans för andras åsikter. I värsta fall blir följden att organisationer avstår från att driva vissa verksamheter och frågor. Men i bästa fall väcks en kämpaglöd och ett driv att fortsätta stå upp för sig själv, för sin organisation, för en fråga eller för en utsatt grupp ännu mer engagerat. Och trots att det finns negativa krafter mot det ideella engagemanget, mot civilsamhället och det fria och demokratiska samhället så vill hela 94 procent av volontärerna engagera sig ideellt även det kommande året. Kraften för den fria rösten är fortsatt stark.

Jag känner att det är ett sätt att ta vara på röstfriheten och utöva demokrati.

Jag vill inte stå med knuten näve i fickan och bara se på och sedan gnälla över att saker och ting inte fungerar. Där myndigheter inte lyckas stötta är det viktigt att vi i civilsamhället rycker in. Alla behövs och vi kan göra små och stora insatser, som tillsammans gör skillnad. Jag ser det som en plikt att vara en samhällsmedborgare – just att vi alla hjälps åt.

Att kunna bidra till ett bättre och tolerantare samhälle.

Det bästa är att man får sin röst hörd, man får dela egna erfarenheter/tankar och idéer. Det kan vara en början på något nytt.

Jag vill vara stöd för medmänniskor och som kraft i sammanhang där demokrati- och jämställdhetsarbete är föremål för engagemanget.

Det är i nuläget uppenbart att vi behöver aktualisera vikten av fred, mänskliga rättigheter och frihet gör människor att leva sitt liv som de önskar och som gagnar alla

Jag ser ljusst på framtiden. Jag tror vi kommer fortsätta vilja engagera oss, som vi gjort i dryga 100 år med kraft.

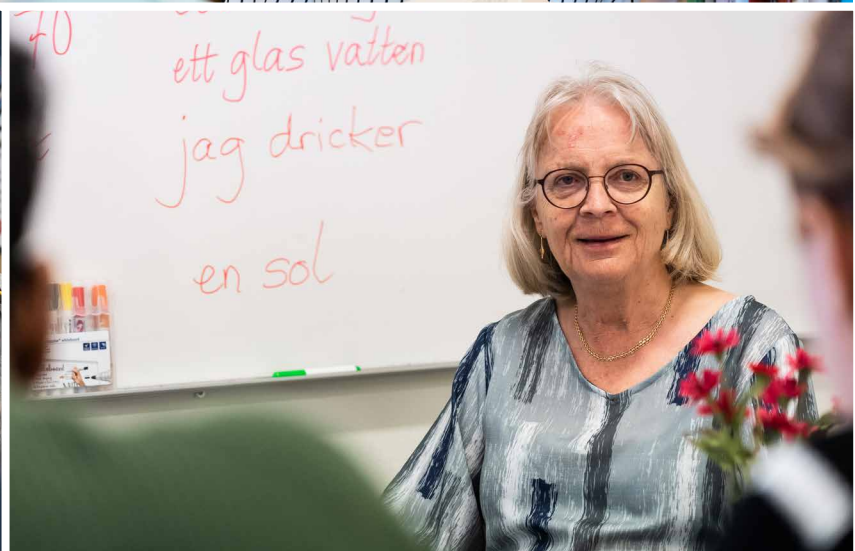
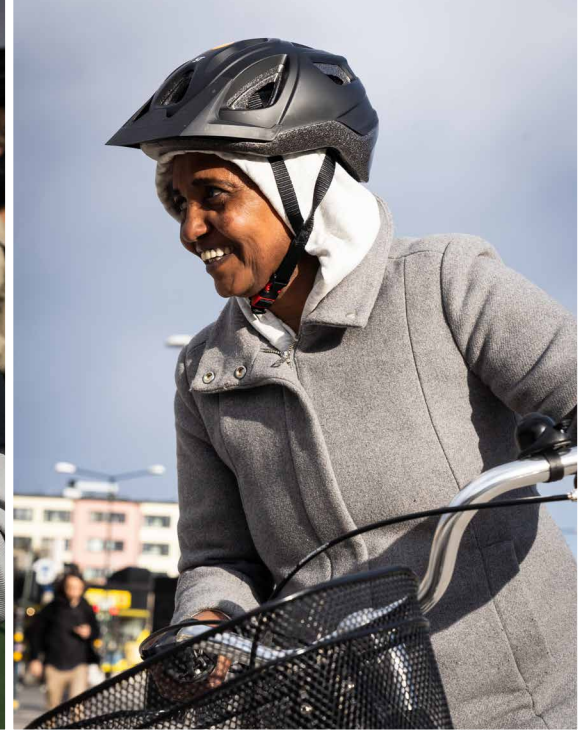
Önskar att fler vill engagera sig ideellt för att det är viktigt att stötta gräsrotter. Annars kan kulturen urholkas och det blir mindre bredd och mångfald.

Våra volontärer stärker individer och bidrar till ett mer rättsäkert samhälle där brottsoffer, vittnen och anhöriga får sina röster hörda, sina rättigheter och ibland även upprättelse efter vad de varit med om.

Känslan av gemenskap, delaktighet, fina människomöten och en platt föreningsdemokrati.

För oss är volontärer en av de viktigaste byggstenarna för våra syften.

Fritextsvar från både volontärer och volontärsamordnare.

Engagemang och karriärmöjligheter

I Forums rapport "Ideellt engagemang är mer" (2021) framkommer att ideellt engagemang har betydelse för möjligheten att skaffa sig och bibehålla en anställning. Rapporten bygger bland annat på en undersökning där drygt hälften av respondenterna instämmer i påståendet att "det har gett mig nya kompetenser eller kunskaper som jag har haft nytta av i mitt nuvarande arbete eller mitt arbetssökande". Tydligast är detta för de yngre åldersgrupperna.

Engagemang ger meriter och nya nätverk

Bland volontärerna som svarade på årets undersökning anger totalt 22 procent att motivet till engagemanget ligger i att få meriter till sitt cv och 18 procent för att bygga nätverk. Även om det ideella engagemanget sällan har som största drivkraft att bidra till karriärmöjligheter så är det ändå en aspekt värd att lyfta. I tider av studier eller arbetslöshet kan ideellt engagemang spela en viktig roll i att skapa sig meriter och utöka sitt nätverk, vilket direkt eller indirekt kan leda till en anställning.

Extra viktigt för de yngre

Siffrorna från Forums rapport korrelerar relativt bra med denna Volontärbarometer, framförallt i fråga om gruppen 25 år och yngre. Bland dessa anger hela 62 procent att de engagerar sig ideellt för att få meriter eller intyg som kan bidra i karriärutvecklingen, och 32 procent engagerar sig för att skaffa kontakter och bygga nätverk. Totalt 52 procent i denna yngre grupp instämmer i påståendet att "engagemanget har hjälpt mig i arbetslivet".

Sammantaget visar detta på en god förmåga hos civilsamhället att bygga kompetenser och meriter inför och under ett arbetsliv.

Lärande och personlig utveckling

Arbetsgivares behov av nya kompetenser ställer allt högre krav på livslångt lärande hos arbetstagar (Forum 2021). Även här har civilsamhället en viktig funktion att fylla. Hela 45 procent av volontärerna anger personlig utveckling som ett viktigt motiv till sitt ideella engagemang, en ökning med cirka tio procentenheter sedan undersökningen för tre år sedan.

Jag såg volontärarbetet som en bra extra aktivitet vid sidan av studierna, och något som är meriterande för mig i framtiden! Sen känns det väldigt bra att få möjlighet att hjälpa till i samhället.

Att få inspiration och utveckling tillbaka! Nya kontakter.

Jag tycker att det borde finnas möjlighet att få intyg för framförallt tyngre uppgifter som innebär någon form av ledarskap, eftersom det kan omfatta kunskaper och erfarenheter som tacksamt nog kan vara användbart också i arbetslivet.

Volontärers fritextsvar.

I coronapandemins spår

Då förra årets upplaga av Volontärbarometern gavs ut hade coronapandemin pågått i ett år. Effekterna på samhället var tydliga i många olika avseenden, inte minst i form av de sociala restriktionerna och de begränsande möjligheterna till mellanmänskliga, fysiska möten. Civilsamhället har inte gått opåverkat ur pandemin.

Initial kraftsamling

Under pandemin har det vuxit fram en ökad vilja att stötta människor till följd av just pandemin, till exempel genom matinköp och leveranser till äldre som lever i social isolering, och att i högre grad genomföra uppdrag på telefon eller genom digitala kanaler, såsom stödsamtal, språkstöd, läxhjälp och utbildningar. Engagemang på distans har visat sig fungera bra för vissa, men inte för alla.

Uppskjutna och inställda uppdrag

För många organisationer har coronapandemin inneburit stora förändringar i verksamheter och i förutsättningar för det ideella engagemanget.

Hela 74 procent anger att uppdrag har behövt skjutas upp eller ställas in, och nästan hälften (47%) anger att volontärer inte har kommit tillbaka till sitt engagemang. Men pandemin har också inneburit vissa positiva effekter, till exempel att en merpart av organisationerna har startat nya verksamheter – ibland av digital karaktär – där det nu behövs rekryteras fler ideella krafter.

Pandemins effekter klingar av

Tio procent av volontärerna anger att coronapandemin var en orsak till att ta första steget till ideellt engagemang. Motsvarande siffra vid förra undersökningen (2020) var hela 21 procent. Det är alltså tydligt att pandemins effekter på engagemanget började klinga av under 2021, kopplat till minskad smittspridning och färre restriktioner. Hela 57 procent engagerade sig fysiskt på plats 2021, att jämföra med 41 procent 2020. Dessutom syns en uppgång i andelen äldre som engagerar sig, jämfört med förra undersökningen.

Det är lättare att ha vissa sorters aktiviteter online men folk är less på skärmtid och det blir inte riktigt samma engagemang att inte träffas.

Det har framförallt påverkat det fysiska mötet. Trots att det öppnat upp för en större geografisk spridning bland våra engagerade, vilket såklart är väldigt roligt, så ser vi också att vi tappar mycket av kärnan i att inte ha fysiska träffar. Speciellt när det gäller nätverkandet, knyta kontakter och utbyta erfarenheter – det faller bort över skärm.

En del av våra volontärer var själva i riskgrupp och kunde inte vara ute på fältet som vanligt, men fick istället ta andra uppdrag, som tex telefonvän som vi inledde med för att bryta ensamheten både hos de äldre som hos våra volontärer.

Volontärsamordnares fritextsvar.

Anna Holst, verksamhetsutvecklare
Stockholms län på Majblommans
Riksförbund.

På vilket sätt har pandemin påverkat er verksamhet och ert sätt att jobba med volontärer?

“Vi fick ställa om till digitala träffar, och fick på så sätt bättre kontakt med en del volontärer medan vi tappade andra som inte var bekväma med tekniken. Men från att ha haft 10 deltagare per träff så är vi nu uppe i cirka 100 personer per träff vilket känns bra. Detta beror ju också på att riksförbundet inte var vana vid upplägget och behövde lära sig vad som krävs i form av teknikstöd och hur länge vi kunde behålla intresset vid varje träff.”

Hur tror du att ni kommer att jobba med volontärer under de närmaste åren?

“Jag tror att vi måste bli bättre på att ha uppdrag som kan skötas helt digitalt, som ett exempel ska vi prova att ha kassörer som inte sitter på samma ort som resten av lokalföreningen. Detta borde vi börjat med för länge sedan, men nu har vi fått en “spark i baken” av pandemin att våga tänka nytt. Vi håller även på med en ny form som vi kallar “Majblommegrupp”, där volontärerna enbart arbetar med insamling och bidragsutdelning, medan riksförbundet gör allt administrativt inom ekonomi och svarshantering till de sökande. Detta kommer sig av att vi får allt svårare att rekrytera till roller som ordförande, sekreterare och kassör – traditionella roller inom en förening som verkar locka allt färre ur nästa volontärgeneration.”

Stödinsatser, gåvor och plikt känslor

I samband med årets Volontärbarometer fick 1 092 volontärer och 254 volontärsamordnare svara på ett antal frågor om sitt engagemang specifikt kopplat till kriget i Ukraina. Dessa enkätfrågor besvarades under perioden 20 april – 5 maj, då kriget i Ukraina hade pågått i drygt två månader.

Två tredjedelar skänker pengar

Övergripande syns ett stort och brett engagemang för de människor som drabbats av kriget. Hela 66 procent av volontärerna säger att de har skänkt pengar till organisationers Ukraina-arbete och 24 procent har på något sätt engagerat sig ideellt med anledning av kriget. Därtill säger 40 procent att de skulle vilja engagera sig, men har ännu inte haft möjlighet att göra det.

Jämnt engagemang över alla åldrar

De som har engagerat sig ideellt med anledning av kriget i Ukraina finns relativt jämnt spridda över samtliga åldersgrupper, dock med viss underrepresentation i gruppen 16–25 år och viss överrepresentation i gruppen 36–45 år. Precis som vid många andra former av ideellt engagemang för sociala frågor är det främst kvinnor som har engagerat sig under Ukraina-kriget (80%). 71 procent bor i storstäder, 21 procent i mellanstora städer och 7 procent på landsbygden eller på mindre orter. Samtliga dessa siffror ligger i linje med svaren som rör ideellt engagemang generellt (se sida 8).

Har du skänkt pengar till organisationers Ukraina-arbete?

Ja	66%
Nej	34%

Har du engagerat dig ideellt med anledning av kriget i Ukraina?

Ja	24%
Nej	35%
Nej, men jag skulle vilja	40%

Volontäruppdrag lockar många

Kvinnor har skänkt pengar i något högre utsträckning än män. I övrigt har män och kvinnor engagerat sig på liknande sätt, framförallt genom olika volontäruppdrag för människor på flykt. Den enda skillnaden mellan kvinnor och män framträder när det gäller engagemang i frivillig försvarsorganisation (15% av männen, 8% av kvinnorna).

Många anger i sina fritextsvar att de har skänkt pengar, kläder, hygienartiklar och mat till flyktingar och frivilligorganisationer, men några har också hjälpt till som språkstöd och tolkar, eller har öppnat sina hem för flyktingar.

Konkret insats för andra människor – och plikt!

De som har valt att engagera sig ideellt har gjort det av många olika anledningar. De flesta (83%) har gjort det för att stödja och hjälpa andra och/eller för att göra en konkret insats (79%). (Flera svarsalternativ gick att kryssa i). Dessa två motiv till engagemang framträder med eftertryck i just Ukraina-krisen, som primärt handlar om en akut samhällskris.

Motiv som rör inre drivkrafter eller personlig utveckling framträder inte lika tydligt här som vid ett mer långsiktigt engagemang för en viss fråga. Snarare finns det ett tydligt pliktmotiv. Hela 38 procent av de som har engagerat sig under kriget i Ukraina anger just plikt som motiv, att jämföra med 4 procent föregående år. Pliktmotivet kopplat till Ukraina-kriget är något högre för män än för kvinnor (47% respektive 36%).

Hur har du engagerat dig?

Engagerat mig som volontär för människor på flykt	57%
Deltagit i demonstrationer, skrivit under naminsamlingar eller upprop	27%
Tagit emot boende i mitt hem	11%
Engagerat mig i frivillig försvarsorganisation	10%
Annat	28%

Gensvar från organisationerna

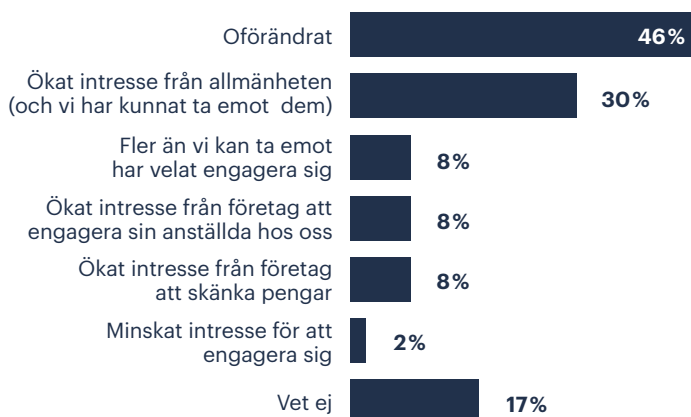
Hela 50 procent av volontärsamordnarna svarar att deras organisationer har gjort insatser med anledning av kriget i Ukraina. 11 procent svarar "nej, men planerar att göra det" och 38 procent svarar att de inte har gjort några sådana insatser.

Engagemang hos både allmänhet och företag

46 procent av volontärsamordnarna säger att intresset för att engagera sig i deras respektive organisationer är oförändrat. Samtidigt vittnar 30 procent om ett ökat intresse från allmänheten att engagera sig och att organisationerna också har kunnat ta emot detta engagemang. Dessutom har en del företag visat intresse för att skänka pengar (8%) och/eller att engagera sina anställda hos organisationer (8%).

Skilda syften och resursbrist hindrar insatser

De organisationer som har valt att inte göra några insatser svarar att det främst beror på att det inte är en del av deras ordinarie verksamhet, men också att det inte finns tillräckliga många frivilliga eller anställda, att det inte har funnits några behov eller att det saknas pengar. Här nämns också brist på kompetens och att det tar tid att få nya verksamhetsstrukturer på plats. I vissa fall sker insatserna främst på internationell nivå inom organisationerna.

Hur har intresset för att engagera sig i er organisation varit sedan kriget startade? (flera svar möjliga)

Vi har fått bra respons på vår annons om behov av volontärer.

Väldigt många har hört av sig och vill engagera sig i uppdrag relaterade till människor på flykt. Vi har fler volontärer nu som fått utbildning än vad vi kan ta emot i uppdrag för tillfället. Även företag har hört av sig och vill bidra på olika sätt, med både pengar och volontära insatser.

Vi har fått fler nya i vår första hjälpengrupp.

Stort intresse och intensiv aktivitet internt i organisationen för att starta upp verksamhet.

Ökat behov av information om hemberedskap/krishantering.

Våra frivilliga måste först gå våra utbildningar för att få engagera sig. Utbildningarna tar tid att genomföra. Vissa personer vill inte då.

Vi har gjort insatser. Samlat in drygt 6 miljoner kronor.

Vi har samarbete med en större organisation som sannolikt gjort eller planerar insatser.

Volontärsamordnares fritextsvar.

Daniel Back, ansvarig för socialt arbete och volontärsamordnare på Frälsningarmén Templet.

Hur strukturerar, planerar och samordnar ni arbetet för volontärerna?

”Intervju, provdag, schema, kontrakt skrivs, tydliggörande av förväntningar. Samling varje dag innan öppning med uppgiftsfördelning, och en gång i månaden har vi medarbetarmöte där man kan ge sina synpunkter. Utflykter med alla som hjälper till 1-2 ggr/termin samt terminsavslutning med present. Schemat uppdateras kontinuerligt, med två anställda som ansvariga. Vi har en Whatsapp-grupp för alla medarbetare där vi lätt kan få ut information till samtliga berörda.”

Har kriget i Ukraina påverkat er verksamhet och ert sätt att jobba med volontärer?

”Ja, vi har en mötesplats för ukrainare där vi möter cirka 130 flyktingar varje vecka. I detta är många volontärer delaktiga genom matutdelning, tolkning, barnpassning, presentkortsutdelning och samtal.”

Civilsamhället mobiliserar vid kris

Inom givande och stöd till drabbade i Ukraina samt flyktmottagande sker det dagligen avgörande insatser inom det svenska civilsamhället. Många organisationer har relativt snabbt kunnat mobilisera sina krafter, inte minst som en följd av erfarenheterna från flyktingvågen 2015 och de senaste årens coronapandemi. Organisationer med resurser har relativt snabbt kunnat skapa kanaler och mötesplatser för att kunna erbjuda mat, kläder, husrum och andra former av stöd. ("Lägesbild: Civilsamhällets insatser för Ukraina", NOD 2022).

Samtidigt finns en oro för resursbrist på sikt, vilket kan påverka den långsiktiga hållbarheten i mobiliseringen. Denna oro bekräftas av enkätsvaren från volontärsamordnarna (se föregående sida).

Ordinarie verksamheter fungerar även vid kris

Merparten av de organisationer som har gjort insatser med anledning av kriget i Ukraina anger att de har fortsatt sina ordinarie verksamheter,

som även ukrainare kan ta del av. Men många organisationer har också agerat genom att utöka sina verksamheter, genom att ge språkstöd och samla in pengar och kläder för behövande, stöd i myndighetskontakter och aktiviteter för barn och unga. Här nämns även uppstartade transitboenden, psykologstöd, liksom samordningsarbete mellan organisationer och kretsar för att underlätta mobiliseringen.

Givandet ökar

Enligt rapporten "Tillit och fördom" (Giva Sverige 2022) har andelen som anger att de har skänkt pengar de senaste sex månaderna ökat från 55 procent innan Rysslands invasion till 63 procent efter, vilket är den högsta nivån på tio år. Enligt rapporten har givandet ökat mest bland män och ungdomar, men fortfarande ger kvinnor mer.

Dessutom är fler positivt inställda till ideella organisationer nu jämfört med innan kriget i Ukraina, enligt rapporten.

Vilken typ av insatser har ni gjort/gör? (flera svar möjliga)

Hur gick det sedan?

Hittills har denna rapport beskrivit hur ideellt engagemang kan ta sig uttryck och vilka motiv som ligger bakom volontärers och organisationers engagemang i olika frågor. Men det är också intressant att undersöka det faktiska utfallet och resultatet av engagemanget. I enkäten finns därför följande två frågor inkluderade: "Hur väl stämmer följande in på vad du upplever att du får ut av ditt engagemang?" och "Hur väl stämmer följande in på hur du upplever ditt engagemang?".

- **96 procent** upplever att de har gjort en konkret insats.
- **93 procent** upplever att de har påverkat samhället i en positiv riktning.
- **92 procent** upplever att de känner mer meningsfullhet i livet genom sitt engagemang.
- **89 procent** upplever att de mår bättre genom sitt engagemang.
- **88 procent** upplever att engagemanget bidrar till en större förståelse för andra människors situation.
- **82 procent** upplever att de känner mer gemenskap och får nya vänner genom sitt engagemang.
- **56 procent** upplever att de känner sig mindre ensamma genom sitt engagemang.

■ **51 procent** upplever att de har inspirerat andra att engagera sig.

■ **29 procent** upplever att engagemanget har hjälpt dem i arbetslivet. För de som är 25 år eller yngre är siffran hela 52 procent (läs mer i avsnittet om karriärmöjligheter).

Siffrorna är relativt oförändrade sedan förra undersökningen och det finns inga stora skillnader mellan åldrar, kön eller bostadsort.

Olika skäl att avstå engagemang

Som svar på frågan om anledningar till att inte engagera sig anger 10 procent att det berodde på pandemin, en minskning med 9 procentenheter sedan föregående undersökning. De vanligaste orsakerna domineras av bristande återkoppling från organisationen (23%) och att studier eller arbete kom emellan (18%). 9 procent anger att de inte fick uppdraget som de sökte. Här har alltså de organisationer som söker volontärer en stor möjlighet att bättre fånga upp de behov och önskemål som finns bland Sveriges många ideella krafter.

Mitt uppdrag var väldigt positivt för mig eftersom jag behövde komma ut mer, och för att jag behövde social träning.

Min kompetens som medmänniska och medarbetare har utvecklats genom mitt engagemang.

Jag testade ett år och fick avsluta det till årsskiftet på grund av egen tidsbrist. Hoppas på att i framtiden hitta ett annat engagemang som passar mitt liv bättre.

Engagemanget de kommande åren

Med blicken riktad framåt är det tydligt att många volontärer är nöjda med omfattningen av och formerna för sitt ideella engagemang idag. Hela 94 procent kan tänka sig att engagera sig under det kommande året. 62 procent vill fortsätta med det engagemang de har idag, samtidigt uttrycker många ett intresse för att rycka in vid en eventuell kris eller katastrof i Sverige och/eller att hitta en ny organisation och nytt uppdrag för sitt engagemang.

Yngre är mer flexibla i sitt engagemang

Yngre tenderar i högre utsträckning än äldre att vilja hitta nya uppdrag, organisera sig i fler organisationer och att engagera sig på distans. Äldre är mer lojala i sitt engagemang, föredrar det fysiska mötet på plats och är något mer benägna (än yngre) att vilja rycka in vid en eventuell kris eller katastrof i Sverige.

Barn och ungdomar fortsätter engagera

De områden och frågor som engagerar flest volontärer de närmaste åren är barn och unga (46%), kvinnor (41%), ekonomisk/social utsatthet (37%) och mänskliga rättigheter (37%). Hela 42 procent anger att de vill engagera sig i kris- och samhällsberedskap.

Yngre tenderar att i högre grad än äldre vilja engagera sig för bland annat kvinnor, mänskliga rättigheter, miljö och natur samt hbtqi-frågor. Äldre tenderar å sin sida ha ett större framtida engagemang för frågor som rör ekonomisk/social utsatthet, integration och asylsökande samt kultur.

Praktiska uppgifter och evenemang i topp

Praktiska uppgifter ligger i topp bland volontärernas önskemål för engagemang de kommande åren (50%). På andra plats ligger evenemang (45%) och på tredje plats stöd och hjälp (37%). Denna fördelning ligger i linje med hur engagemanget ser ut även idag. I fritextsvaren nämns allt från språkträning och fredsarbete till strandstädning och psykologiskt stöd till behövande.

Organisationerna tror på fortsatt engagemang

I volontärsamordnarnas fritextsvar framgår att många tror och hoppas att engagemanget kommer att öka framåt, inte minst med tanke på Ukraina-kriget. Samtidigt hyser vissa farhågor kring att engagemanget tenderat att bli något mindre uthålligt och att många uppdrag kommer att bli av mer tillfällig karaktär, och med fler möjligheter att engagera sig såväl fysiskt som på distans och digitalt.

*Hur vill du framförallt engagera dig ideellt det kommande året?
Flera svar är möjliga.*

Ett varmt tack till alla som svarat på våra enkäter och på andra sätt bidragit med sina erfarenheter av det ideella engagemanget. Era perspektiv och engagemang är otroligt viktiga! Har du frågor om Volontärbarometern? Välkommen att kontakta oss på 08-241400 eller info@volontarbyran.org. Besök oss på www.volontarbyran.org.

Volontärbyrån är en ideell verksamhet och vi vill passa på att tacka alla samarbetspartners och finansiärer som gör vårt arbete möjligt: AstraZeneca, Ekerö kommun, Fremia, Göteborgs stad, Hela Människan, Johanniterhjälpen, Johanniterorden, Kronprinsessan Margaretas Minnesfond, Kungliga Patriotiska Sällskapet, Malmö Ideella, Marsh, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Rädda Barnen, Soya Group, Stockholms stad, Svenska Postkodstiftelsen, Uppsala kommun, Vinnova.

Volontärbyrån hjälper människor och ideella organisationer att hitta varandra och gör det enkelt att engagera sig ideellt. Volontärbyrån förmedlar volontäruppdrag från organisationer över hela Sverige och utbildar och stödjer föreningar i frågor om ideellt engagemang.

Under 2021 utbildade vi hela 1 400 personer från föreningar över hela Sverige. Samma år slog vi rekord i antal besök på hemsidan (280 000) och förmedlade 10 000 intresseanmälningar från volontärer till 3 000 ideella uppdrag. Totalt 500 ideella organisationer valde att använda Volontärbyråns förmedling under 2021 och av dessa fick 87 procent intresseanmälningar från volontärer.

Volontärbyrån har funnits sedan 2002 och är en ideell verksamhet inom intresseorganisationen Forum – idéburna organisationer med social inriktning. Forum verkar för ett samhälle där ett starkt ideellt engagemang och självständiga idéburna organisationer har goda förutsättningar att bidra till och utveckla vårt samhälle, demokrati och välfärd.